

การลงทุน

ในเด็ก

จากการศึกษาของธนาคารโลกตั้งแต่ปีพ.ศ. 2503 เป็นต้นมา ได้ข้อสรุปว่า การพัฒนาเด็กตั้งแต่เริ่มมีพัฒนาการจะช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเด็ก โดยเฉพาะเด็กด้อยโอกาสและครอบครัวมีสภาพดีขึ้น อันจะส่งผลให้สุขภาพชีวิตของสังคมดีขึ้นตามไปด้วย ในประเทศไทย งบประมาณการลงทุนสำหรับเด็กที่ได้รับการจัดสรรโดยรัฐบาลส่วนที่มากที่สุดยังคงเป็นงบประมาณด้านการศึกษาคือ คิดเป็น 1 ใน 5 ของงบประมาณทั้งหมดของประเทศ ขณะที่ด้านสาธารณสุข รัฐมีการจัดสรรงบประมาณให้เด็กน้อยมาก กล่าวคือ เพียงร้อยละ 1.7 ของการลงทุนในเด็กจากภาครัฐทั้งหมด จากข้อมูลนี้มีประเด็นที่น่าพิจารณาต่อไปว่า การลงทุนด้วยเม็ดเงินที่มากนั้น ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าจะเกิดผลดีเสมอไป เม็ดเงินที่มากนั้นอาจรั่วไหลระหว่างทางจนเหลือถึงตัวเด็กไม่มากนัก ควรที่จะต้องศึกษาถึงกระบวนการการลงทุนว่าถึงกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ และมีประสิทธิภาพเพียงใด บทความนี้ผู้เขียนได้เสนอไว้เป็นแนวคิดพื้นฐาน สำหรับการศึกษาในขั้นต่อไป ซึ่งควรจะต้องมีความชัดเจนจนถึงขั้นกำหนดให้เป็นนโยบายของรัฐต่อไปได้ในอนาคต

ศุภสิทธิ์ พรรณารุโณทัย คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ฉัตรกมล บุญประภาวรรณ โครงการเด็ก เยาวชน และครอบครัว มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

กล่าวว่าการลงทุนในเด็กเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด มักได้รับฉันทานุมัติจากผู้ฟังโดยทั่วไปไม่ยากนัก แต่สิ่งที่ยากกว่าคือ การหาผลการศึกษาวิจัยที่จะมาพิสูจน์ค่ากล่าวข้างต้น บทความนี้เป็นการทบทวนวรรณกรรมในต่างประเทศ และเสนอข้อมูลขนาดการลงทุนในเด็กของประเทศไทย ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเป็นแนวคิดต่อไปว่าเราควรลงทุนอย่างไรกับเด็กไทยในอนาคต

ขนาดของการลงทุนในบทความนี้ยังจำกัดอยู่ที่การลงทุนในรูปของตัวเงิน และส่วนใหญ่เป็นการลงทุนจากภาครัฐ โดยรวบรวมจากเอกสารงบประมาณ เนื่องจากแหล่งข้อมูล

การลงทุนนอกภาครัฐมีค่อนข้างจำกัด ยกเว้นการสำรวจข้อมูลจากครัวเรือนหรือการวิจัยหน่วยงานองค์กรเอกชนเป็นครั้งคราว การศึกษานี้รวบรวมขนาดของการลงทุนด้านการศึกษา การสาธารณสุข และบริการสังคมที่มีกลุ่มเป้าหมายคือเด็กและเยาวชน

เหตุผลสนับสนุนให้ลงทุนในเด็กตั้งแต่แรกเริ่มพัฒนาการ

การลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ คือ การลงทุนกับเด็กตั้งแต่เริ่มแรก ซึ่งได้แก่ การลงทุนทางสุขภาพ และการศึกษา เหตุผล 5 ประการของการที่ต้องรีบสนใจเด็กตั้งแต่แรกเริ่มก็คือ ถ้าปล่อยให้ช้าจะทำให้เด็กที่ด้อยโอกาสจะมีพัฒนาการทางสมองล่าช้า ไม่พร้อมสำหรับการเรียนในชั้นประถม มีแนวโน้มการลาออกจากโรงเรียนสูง ซึ่งจะส่งผล

ถึงความสำเร็จในชีวิตภายหลัง และการเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตในสังคม

การศึกษาของธนาคารโลกในประเทศต่างๆ หลายแห่ง ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2503 เป็นต้นมา ให้ข้อสรุปว่าโครงการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเริ่มพัฒนาการ ช่วยทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กดีด้วยโอกาสและครอบครัวของพวกเขาดีขึ้น ซึ่งผลสุดท้ายได้ทำให้คุณภาพชีวิตของสังคมส่วนทั้งหมดดีขึ้นด้วย (Schweinhart และคณะ, 1993 อ้างใน Young, 1995)

ทั้งนี้เพราะการทบทวนโครงการต่างๆ พบว่า การกระตุ้นเด็กก่อนวัยเรียน ตั้งแต่วัยทารก เด็กเริ่มหัดเดิน และก่อนเข้าโรงเรียน เป็นการเพิ่มทักษะให้เด็กมีความพร้อมสำหรับการเรียนมากขึ้น ประโยชน์อื่นที่ได้คือการลดอัตราซ้ำชั้นของนักเรียน ลดอัตราเลิกเรียนต่อ และเพิ่มความสามารถทางวิชาการของเด็กนักเรียน ซึ่งผู้ที่จะได้รับประโยชน์มากคือ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะเด็กผู้หญิง

การพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเริ่มพัฒนาการ (early childhood development-ECD) คือ กิจกรรมที่ทำกับเด็กกลุ่มแรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปีก่อนเข้าโรงเรียน กิจกรรมเหล่านี้รวมตั้งแต่การให้บริการให้เด็กโดยตรง และการส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการ เป้าหมายของการดำเนินการมีหลายประการ เช่น การให้เด็กรอดชีวิต มีพัฒนาการที่สมบูรณ์ ให้ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ที่ถูกต้อง ให้ชุมชนตระหนักช่วยกันระดมทรัพยากร ตลอดจนจนถึงการส่งเสริมให้สร้างนโยบายระดับชาติ และการปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ดูตารางที่ 1)

บทเรียนจากประเทศไทยที่กล่าวถึงในการพัฒนาเด็ก ตั้งแต่แรกเริ่ม คือการให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการแก่เด็กเล็ก ขณะที่ประสบการณ์ที่ได้ผลในประเทศอื่น เช่น ให้แม่เด็กรวมตัวกันจัดตั้งเป็น "สหกรณ์" เพื่อดูแลเด็กเล็ก กลับใช้ไม่ได้ผลในกรุงเทพฯ เพราะค่าเสียโอกาสทางเศรษฐกิจสูง พบว่าแม่เด็กลาออกจากโครงการทันทีที่ได้งานที่มีผลตอบแทนที่มากกว่า

ต้นทุนของการพัฒนาเด็กแต่แรกเริ่ม

การศึกษาเรื่องต้นทุนของการลงทุนในเด็กมีไม่มากนัก

ในประเทศโคลัมเบียและโบลิเวียได้ศึกษาต้นทุนของสถานเลี้ยงดูเด็กและพบว่า ในกรณีที่สร้างสถานเลี้ยงดูเด็กขึ้นมาต่างหาก ต้นทุนของโครงการจะรวมตั้งแต่ค่าอาคารสิ่งก่อสร้าง เครื่องมือ อุปกรณ์ ค่าวัสดุ การฝึกอบรม และค่าแรง ต้นทุนที่สูงที่สุดมักได้แก่ ค่าวัสดุ อาหาร ซึ่งคิดเป็นตัวเลขประมาณร้อยละ 40 ของต้นทุนทั้งหมด แต่ถ้าใช้บ้านเป็นสถานที่ดูแลเด็กโดยให้แม่มีส่วนร่วมในการดูแล ต้นทุนการดำเนินงานทั้งหมดจะลดลงมาเหลือเพียง 1 ใน 5 ของการจัดบริการแบบแรก (Young, ค.ศ.1995)

การหาแหล่งเงินเพื่อดำเนินการให้ยั่งยืนเป็นปัญหามากพอสมควร โดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นกลุ่มเด็กด้อยโอกาส ประเทศส่วนใหญ่มักเก็บค่าบริการจากผู้ปกครอง บางประเทศเช่น โคลัมเบียเก็บภาษีเพิ่มจากนายจ้างกรณีที่มีลูกจ้างมากกว่ากำหนด หรือเอกวาดอร์ใช้เงินจากส่วนหนึ่งของภาษีนำเข้า/ส่งออกเพื่ออุดหนุนกิจกรรมนี้ ขณะที่บราซิลให้หน่วยงานรัฐทุกหน่วยกำหนดงบประมาณที่ใช้เพื่อกิจกรรมเด็ก จนเกิดเป็นงบประมาณผสมผสานระหว่างหน่วยงานเพื่อกิจกรรมเด็ก

Selowsky (1981) ได้ประมาณการไว้ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2524 ว่า ประเทศแต่ละประเทศควรจะต้องลงทุนเพื่อพัฒนาการเด็กตั้งแต่เริ่มแรกเป็นมูลค่าร้อยละ 1.4-2.2 ของ GNP สำหรับประเทศที่มีรายได้ประชากรต่อหัวน้อยกว่า US\$ 400 ส่วนประเทศที่มีรายได้มากกว่า การลงทุนด้านนี้จะลดลงเหลือประมาณร้อยละ 0.6-1.8 ของ GNP ตัวเลขนี้อาจเป็นสิ่งที่มากเกินไปกว่าฐานะเศรษฐกิจ โดยเฉพาะประเทศที่ยากจน

Martorell (1996) ประเมินต้นทุนของการลงทุนในโครงการโภชนาการที่ดีเป็นเงิน US\$ 10-30 ต่อเด็กที่ได้รับประโยชน์ 1 คนต่อปี อย่างไรก็ตาม ACC/SCN ไม่ทราบประเทศและรายละเอียดการประเมิน ดังนั้น การดำเนินการต้องเน้นไปที่กลุ่มด้อยโอกาสเป้าหมายที่จะเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงเพื่อให้โครงการยั่งยืน

Weikart (1996) เสนอผลการศึกษาวิเคราะห์ของประโยชน์ต่อต้นทุนของการศึกษาที่ให้แก่เด็กตั้งแต่อายุ 3-6 ปี ตามที่ออกแบบการศึกษาอย่างรัดกุม ที่ High/Scope Perry Preschool ในกลุ่มเด็กด้อยโอกาสเขตเมืองโดยระบุว่า โครงการสามารถช่วยเพิ่มความสามารถในการเรียน ตลอดจนเมื่อ

ตารางที่ 1 รูปแบบของกิจกรรมการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเริ่มพัฒนาการ

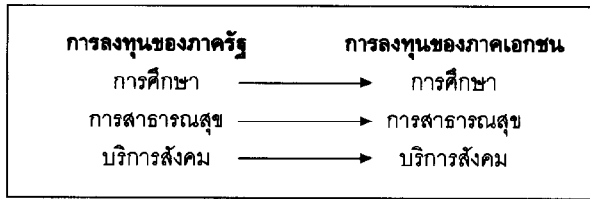
วิธีการ	ผู้ร่วมมือ/ผู้รับประโยชน์	วัตถุประสงค์	รูปแบบตัวอย่าง	กิจกรรมในประเทศไทย
ให้บริการโดยตรงแก่เด็ก	เด็ก 0-2 ปี 3-6 ปี	การรอดชีวิตของเด็ก พัฒนาการที่สมบูรณ์ การเข้าสังคมของเด็ก	Home day care ศูนย์พัฒนาการเด็ก	สถานเลี้ยงเด็กอ่อน บ้านเลี้ยงเด็กกลางวัน ศูนย์พัฒนาการเด็ก
ฝึกอบรมผู้ดูแลเด็ก	ผู้ปกครอง ครอบครัว พี่น้อง สาธารณะ	สร้างความตื่นตัว เปลี่ยนทัศนคติ เปลี่ยน/พัฒนาวิธีปฏิบัติ	การเยี่ยมบ้าน การอบรมผู้ปกครอง เพื่อนช่วยเพื่อน	การอบรมผู้ดูแลเด็ก
ส่งเสริมชุมชน	ชุมชน ผู้นำ ผู้ส่งเสริม	สร้างความตื่นตัว ระดมทรัพยากรให้เกิดกิจกรรม เปลี่ยนแปลงสถานการณ์	การระดมทรัพยากร ทางวิชาการ การระดมทรัพยากรทางสังคม (ในประเทศไทย)	การระดมทรัพยากรทางสังคม
เสริมทรัพยากรของประเทศ	เจ้าหน้าที่ของโครงการ ทั้งนักวิชาการและผู้ช่วย	สร้างความตื่นตัว เพิ่มพูนทักษะ เพิ่มวัสดุใช้สอย	การฝึกอบรม การทดลองนำร่อง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	บางส่วนมีการฝึกอบรม โครงสร้างไม่ชัดเจน
เสริมความตื่นตัว สาธารณะ และสร้าง อุปสงค์	ผู้วางนโยบายสาธารณะ นักวิชาการ	สร้างความตื่นตัว สร้างความมุ่งมั่นทางการเมือง เพิ่มอุปสงค์ เปลี่ยนทัศนคติ	การตลาดเชิงสังคม การสร้างจริยธรรม การกระจายความรู้	สื่อมวลชนสร้างความตื่นตัว ให้ชุมชนตระหนัก ประชุมสมัชชาแห่งชาติ ด้านการพัฒนาเด็ก
พัฒนากรอบระเบียบ/ กฎหมาย	แม่ลูกอ่อนที่ทำงาน เด็กที่ทำงาน	เพิ่มความตื่นตัวเรื่องสิทธิ เพิ่มความสำคัญของ ข้อตกลงในองค์การ แรงงานสากล เฝ้าระวังการทำตาม สนธิสัญญา	สิทธิประโยชน์การลาคลอด การให้นมลูกของแม่ที่ทำงาน	การลงนามในอนุสัญญา สิทธิเด็ก และองค์การ แรงงานสากล จัดสถานที่เลี้ยงเด็กอ่อน ในที่ทำงานรัฐ
พัฒนานโยบายชาติ การดูแลเด็ก และครอบครัว	ครอบครัวที่มีเด็ก	ส่งเสริมการปฏิบัติ ในการจ้างงาน ที่ทำตามนโยบาย ครอบครัว	ความร่วมมือภาครัฐ-เอกชน การให้ประโยชน์ทาง ภาษีอากร	จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและ ประสานงานเด็กและ เยาวชนแห่งชาติ เพื่อ ประสานนโยบาย

ที่มา: Consultative Group on Early Childhood Care and Development (1992)

เรียนจบแล้วยังช่วยให้มีรายได้ที่ดี ทุกๆ US\$ 1 ที่ลงทุนไป จะช่วยให้สังคมประหยัดได้ถึง US\$7.16¹ ผลที่ได้ไม่เพียง แต่เกิดกับเด็กที่เป็นผู้ใหญ่ที่มีผลิตภาพดีเท่านั้น แต่เป็นการลงทุนทางสาธารณะที่ดีด้วย

¹ โครงการเด็กวัยก่อนเรียนของ High/Scope Perry, Ypsilanti, Michigan ติดตามเด็กตั้งแต่เริ่มเข้าโครงการ อายุ 3-4 ปีจนถึงอายุ 27 ปี ผู้เข้าร่วมโครงการเป็นเด็กแอฟริกัน-อเมริกันที่อยู่ในละแวกเดียวกันตั้งแต่ปีพ.ศ. 2510 เด็กเหล่านั้นแบ่งโดยการสุ่มเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ได้รับบริการระดับอย่างดีและกลุ่มควบคุมการประเมินผลการกระทำทุกปีจากอายุ 3-11, 14-15 และเมื่ออายุ 19 ปี และ 27 ปี โดยเปรียบเทียบตัวแปร ความสามารถ ทัศนคติ และการทำงาน ผลที่พบเมื่ออายุ 27 ปีคือ กลุ่มทดลองมีเงินเดือนมากกว่า (ร้อยละ 29 vs ร้อยละ 7 มีรายได้ US\$2,000 ต่อเดือน หรือมากกว่า) มีบ้านเป็นของตนเองมากกว่า (ร้อยละ 36 vs ร้อยละ 13) สำเร็จการศึกษาสูงกว่า (ร้อยละ 71 vs ร้อยละ 54 สำเร็จการศึกษา 12 ปี หรือสูงกว่า) พึ่งพิงบริการสังคมในระยะ 10 ปีที่ผ่านมาน้อยกว่า (ร้อยละ 59 vs ร้อยละ 80) และถูกจับกุมน้อยกว่า (ร้อยละ 7 vs ร้อยละ 35 ที่เคยถูกจับกุม 5 ครั้งหรือมากกว่า) การประเมินเมื่ออายุ 19 ปี พบว่ากลุ่มทดลองมีอัตราการรู้หนังสือสูงกว่า และเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาพิเศษของผู้พิการทางปัญญาน้อยกว่า (ร้อยละ 15 vs ร้อยละ 34 เข้าศึกษา 1 ปี หรือมากกว่า) สรุปผลตอบแทนในระยะยาวคือ การลงทุนนี้ให้ผลตอบแทน US\$7.16 ต่อการลงทุน US\$1.00

แผนภูมิที่ 1 กรอบการประเมินการลงทุนในเด็ก

การประมาณการลงทุนในเด็กของประเทศไทย

เนื่องจากการศึกษาถึงการลงทุนในเด็กของประเทศไทย ยังไม่มีอย่างเป็นระบบนัก ในที่นี้จึงพยายามรวบรวมสังเคราะห์ข้อมูลที่มีอย่างกระจัดกระจายจากแหล่งต่างๆ เพื่อหาว่าประเทศไทยได้ให้ความสำคัญแก่เด็กในรูปของตัวเงินมากน้อยเพียงใด

กรอบการประมาณการลงทุนในเด็กในที่นี้รวมทรัพยากรที่ลงทุนแก่เด็กในด้านการศึกษา การสาธารณสุข และด้านบริการสังคม ทั้งที่เป็นการลงทุนจากภาครัฐ และการลงทุนจากภาคเอกชน การลงทุนจากภาครัฐประมาณการจากแหล่งเงินงบประมาณที่สำนักงานงบประมาณรวบรวมไว้ ส่วนการลงทุนในภาคเอกชนจะเน้นที่รายจ่ายจากครัวเรือน ซึ่งได้จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (แผนภูมิที่ 1)

การลงทุนทางการศึกษา

ในแต่ละปีรัฐบาลไทยจัดงบประมาณลงทุนทางการศึกษามากที่สุดในบรรดากิจการต่างๆ ของรัฐ กล่าวคือ งบประมาณการศึกษาเป็นประมาณ 1 ใน 5 ของงบประมาณทั้งประเทศ หรือ 216,318 ล้านบาท ในปีพ.ศ. 2540 สามารถแยกเป็นกิจกรรมย่อยตามสาขาหมวดงบประมาณ และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

1. การบริหารการศึกษาระดับต่างๆ ได้แก่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียน
2. การจัดการบริการศึกษาระดับต่างๆ ได้แก่ เด็กวัยก่อนเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาสงเคราะห์/พิเศษ และเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
3. การปรับปรุงคุณภาพการศึกษา รวมงบประมาณอาหารกลางวัน อนามัยโรงเรียน การพัฒนาคุณภาพการ

ตารางที่ 2 งบประมาณการศึกษาต่อคนต่อปี ตามระดับการศึกษา ปี พ.ศ. 2540

	ล้านบาท	ล้านคน*	บาท/คน/ปี
การศึกษาก่อนประถม	2,756.3	2.9	950
ประถมศึกษา	91,520.7	14.4	6,367
มัธยมศึกษา	32,261.5	4.4	7,416
อาชีวศึกษา	14,758.7	2.5	5,963
อุดมศึกษา	32,055.7	0.9	35,617
รวม	176,979.8	25	7,079

* ประเมินจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติปีพ.ศ. 2535 และให้เด็ก 0-24 ปี มีจำนวน 27.9 ล้านคน และมีเด็กวัยก่อนเรียนที่ไม่ได้เรียนหนังสือประมาณ 2.9 ล้านคน

ศึกษาทุกระดับ ตลอดจนแผนงานส่งเสริมพลานามัย

4. การส่งเสริมจริยธรรม และศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ งบประมาณเพื่อการศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

งบประมาณการบริหารและบริการการศึกษา

เมื่อวิเคราะห์เฉพาะงบประมาณบริหาร การศึกษา และการจัดบริการการศึกษาที่น่าจะเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนโดยตรง ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมเด็กวัยก่อนเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา จนถึงการศึกษานอกโรงเรียน จะได้ยอดรวมงบประมาณ 176,979.8 ล้านบาท หรือร้อยละ 81.8 ของงบประมาณด้านการศึกษาทั้งหมด โดยเป็นงบเพื่อการประถมศึกษามากที่สุดถึงร้อยละ 42 รองลงมาคือมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา อย่างไรก็ตามงบประมาณส่วนนี้ไม่ใช่เพื่อเด็กและเยาวชนทั้งหมด โดยเฉพาะภาคอุดมศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียนจะมีเป้าหมายเพื่อกลุ่มคนที่อายุมากกว่า 25 ปีด้วย (ตารางที่ 2)

ด้านงบประมาณข้างต้นคิดเทียบกับจำนวนผู้ได้รับประโยชน์ในกลุ่มต่างๆ พบว่า การลงทุนด้านการศึกษาต่อหัวของอุดมศึกษาสูงถึงเกือบ 3 หมื่นบาทต่อคนต่อปี ส่วนการศึกษาก่อนประถมศึกษาได้รับงบประมาณต่ำสุด คือ ประมาณ 900 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งต่างกันกว่า 30 เท่า

การลงทุนด้านการศึกษากจากครัวเรือน

เมื่อเทียบกับรายจ่ายครัวเรือน จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติปีพ.ศ. 2535 ปรากฏในปีพ.ศ. 2535 ให้เป็นราคาปีพ.ศ. 2540 (คูณ 1.28 โดยให้อัตราเงินเฟ้อ

ตารางที่ 3 รายจ่ายครัวเรือนด้านการศึกษาระดับต่างๆ ต่อคนต่อปี

ระดับ	ปี พ.ศ.2535*			ปี พ.ศ.2540**		
	รวม	รัฐ	เอกชน	รวม	รัฐ	เอกชน
ศูนย์เด็กเล็ก	838	525	1,336	1,073	672	1,710
อนุบาล	1,283	579	2,192	1,642	741	2,806
ประถม	787	564	2,067	1,007	722	2,646
มัธยมต้น	1,425	1,287	2,376	1,824	1,647	3,041
มัธยมปลาย	1,948	1,786	3,546	2,493	2,286	4,539
สายอาชีพ	3,274	2,505	4,082	4,191	3,206	5,225
มหาวิทยาลัย	4,228	3,584	5,845	5,412	4,588	7,482
อื่นๆ	2,536	1,278	6,082	3,246	1,636	7,785
ไม่ทราบ	2,097	2,585	1,804	2,684	3,309	2,309
รวม	1,354	1,016	2,730	1,733	1,300	3,494

* การสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

** ประมาณการโดยการคิดค่าเงินเพื่อร้อยละ 5 ต่อปี

ร้อยละ 5 ต่อปี) พบว่ารายจ่ายจากครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 1,733 บาทต่อคนต่อปี (ราคาปีพ.ศ.2540) ดังแสดงในตารางที่ 3 การศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยมีรายจ่ายจากครัวเรือนสูงสุด และชั้นประถมต่ำสุด โดยมีความต่างกันประมาณ 5 เท่า และถ้าเป็นการศึกษาในภาคเอกชนจะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าภาครัฐเกือบ 3 เท่า

หากนำการลงทุนจากรัฐประมาณ 6,000 บาทต่อคน เทียบกับรายจ่ายจากครัวเรือนเกือบ 2,000 บาทต่อคน รวมเป็นประมาณ 8,000 บาท จึงเป็นสัดส่วนการลงทุนจากรัฐร้อยละ 75 และภาคเอกชนร้อยละ 25

เมื่อดูการกระจายของการศึกษาต่อรายได้ของครัวเรือน (เฉลี่ยทั้งครัวเรือนที่มีคนเรียนและไม่มี) รายจ่ายการศึกษาจะอยู่ที่ประมาณร้อยละ 1.4 ของรายได้ครัวเรือน โดยครัวเรือนในกรุงเทพฯ (ร้อยละ 1.9) และเขตเมือง (ร้อยละ 1.8) มีภาระรายจ่ายสูงกว่าครัวเรือนในชนบท (ร้อยละ 1.0) ดังตารางที่ 4

การลงทุนด้านสาธารณสุข

เมื่อประมาณการลงทุนด้านสาธารณสุขที่เกิดผลกับเด็ก จะพบปัญหาในการจำแนกประเภทรายจ่ายมากกว่าการลงทุนด้านการศึกษา เพราะหมวดงบประมาณด้าน

สาธารณสุขส่วนใหญ่เป็นงบรวม ผสมกลมกลืนกันทุกกลุ่มอายุ เช่น งบด้านการรักษาพยาบาล ซึ่งเป็นงบส่วนใหญ่ จะไม่สามารถแยกได้ว่า เป็นงบของฝ่ายกุมารเวชกรรมหรือสูติกรรมมากนักเพียงใด มีหมวดงบประมาณไม่มากนักที่เน้นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะซึ่งใช้เป็นฐานในการประเมินนี้ ได้แก่

1. การอนามัยแม่และเด็ก
2. การวางแผนครอบครัว
3. การอนามัยโรงเรียน
4. การทันตสาธารณสุข
5. การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค
6. การควบคุมโรคติดต่อทั่วไป
7. การควบคุมโรคใช้เลือดออกและใช้สมองอักเสบ
8. การสงเคราะห์คำรักษาพยาบาลในกลุ่มผู้ที่สังคม

ต้องช่วยเหลือแก่เด็ก 0-12 ปี

งบประมาณการส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรค

ตารางที่ 5 ได้รวบรวมงบประมาณด้านสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในเด็ก ตั้งแต่การปฏิสนธิในครรภ์ มารดาจนเป็นเด็กนักเรียน ในหมวดการอนามัยแม่และเด็ก การวางแผนครอบครัว การอนามัยโรงเรียน การทันต-สาธารณสุข และการป้องกันโรคที่เกิดขึ้นมากในเด็ก ได้แก่ การควบคุมโรคติดต่อทั่วไป (อุจจาระร่วง โรคติดต่อที่ระบบทางเดินหายใจ) การควบคุมโรคใช้เลือดออก ใช้สมองอักเสบ และการป้องกันโรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน รวมเป็นยอดงบประมาณ 2,096 ล้านบาท ในปีพ.ศ. 2540 หรือเฉลี่ยเป็นการลงทุนที่จะเกิดผลต่อเด็กคนละประมาณ 70 บาท

งบประมาณการรักษาพยาบาลเด็ก 0-12 ปี

งบประมาณด้านการรักษาพยาบาลที่รัฐจัดเพื่อดูแลผู้มีรายได้น้อย ในปีพ.ศ. 2540 เป็นเงินประมาณ 5,400 ล้านบาท คำนวณจากรายละเอียดที่ให้การสงเคราะห์แก่กลุ่มเป้าหมายหลายกลุ่ม เช่น ผู้ที่มีรายได้น้อย เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ทหารผ่านศึก และพระภิกษุ ผู้นำศาสนา กลุ่มที่ได้รับงบประมาณเฉลี่ยต่อหัวมากที่สุดคือผู้สูงอายุ 733.78 บาทต่อหัว เพราะมีอัตราการเจ็บป่วยบ่อย และเป็นโรคที่มีต้นทุนสูง ส่วนงบประมาณที่ให้แก่กลุ่มเด็กแยกเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ เด็กอายุ 0-5 ปี จำนวน 3.77 ล้านคน เป็นเงินงบประมาณ 906.5 ล้านบาท หรือประมาณ 240.46 บาท

ตารางที่ 4 รายจ่ายด้านการศึกษารายได้ครัวเรือน การสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติปีพ.ศ. 2535

	ทั่วประเทศ	กรุงเทพฯ	กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้	เทศบาล	สุขาภิบาล	ชนบท
รายได้ครัวเรือน	84,744	191,412	82,872	63,060	54,300	76,596	108,704	86,238	59,052
รายจ่ายการศึกษา	100.93	313.01	76.99	66.09	49.45	81.49	165.61	93.97	50.84
ร้อยละของรายได้	1.43	1.96	1.11	1.26	1.09	1.28	1.83	1.31	1.03

ตารางที่ 5 งบประมาณสาธารณสุขเพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่นับเป็นการลงทุนในเด็ก

หมวดงบประมาณ	หน่วย:บาท	
	พ.ศ. 2539	พ.ศ. 2540
การอนามัยแม่และเด็ก	354,260,700	409,644,600
วางแผนครอบครัว	610,910,000	581,820,800
วัยเรียน	213,070,000	248,490,400
ทันตสาธารณสุข	117,492,300	116,161,500
ควบคุมโรคติดต่อทั่วไป	180,571,600	216,119,100
ใช้เลือดออก/ใช้สมอของอีกเสบ	85,044,400	75,845,000
สร้างเสริมภูมิคุ้มกัน	311,828,800	419,743,200
มาลาเรียและสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน	5,005,000	28,484,600
รวม	1,878,182,800	2,096,309,200

ที่มา: สำนักงานงบประมาณ

ต่อหัว สำหรับเด็ก 6-12 ปี จำนวน 4.48 ล้านบาท ได้รับงบประมาณเพื่อการรักษาพยาบาล 478.7 ล้านบาท หรือประมาณ 106.86 บาทต่อหัว (ตารางที่ 6)

นอกจากงบประมาณเพื่อการรักษาพยาบาลผู้มีรายได้น้อยดังกล่าวแล้ว ยังมีงบประมาณเพื่อการอนามัยโรงเรียนที่รัฐจัดสรรให้อีก 30 บาทต่อหัวต่อปี เพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาล 27 บาท และค่าเดินทางอีกคนละ 3 บาทงบนี้นรวมอยู่ที่ยอดของงบประมาณการศึกษาแล้ว (และยังมีงบประมาณการอนามัยโรงเรียนที่อยู่ในงบประมาณส่งเสริมสุขภาพที่แสดงไว้ในตารางที่ 5)

แหล่งข้อมูลที่จะบอกถึงรายจ่ายของครัวเรือนเพื่อการสาธารณสุขเฉพาะครัวเรือนที่มีเด็กนั้นไม่มีแยกไว้ จำเป็นต้องวิเคราะห์เพิ่มเติมเองจากแฟ้มข้อมูลการสำรวจสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูลเท่าที่ตีพิมพ์ไว้เป็นรายจ่ายด้านสุขภาพที่มาจากครัวเรือน เฉลี่ยทั้งครัวเรือนที่มีเด็กและไม่มีเด็ก 226 บาทต่อ

ตารางที่ 6 งบประมาณรักษาพยาบาลผู้มีรายได้น้อย แยกตามประเภทสิทธิต่างๆ

ประเภทสิทธิ	พ.ศ. 2538		พ.ศ. 2540		
	ล้านคน	ล้านบาท	บาท/คน	ล้านบาท	บาท/คน
มีบัตรทองเฉพาะที่	12.12	1,336.038	110.23	1,616.606	133.38
เด็ก 0-5 ปี	3.77	749.194	198.73	906.525	240.46
เด็ก 6-12 ปี	4.48	395.652	88.32	478.739	106.86
ผู้สูงอายุ	2.99	1,813.221	606.43	2,193.997	733.78
ผู้พิการ	1.08	42.141	39.02	50.991	47.21
ทหารผ่านศึก	0.21	43.023	204.87	52.058	247.89
พระภิกษุ	0.30	119.858	399.53	145.028	483.43
รวม	24.95	4,499.127	180.33	5,443.944	218.19

ที่มา: สำนักงานงบประมาณ

ครัวเรือน หรือร้อยละ 3.2 ของรายได้ครัวเรือนสูงกว่ารายจ่ายของครัวเรือนเพื่อการศึกษา รายจ่ายที่สูงกว่าการศึกษาอาจเป็นเพราะทุกกลุ่มอายุมีโอกาสป่วยและใช้บริการทางการแพทย์ ไม่เหมือนรายจ่ายเพื่อการศึกษาที่จะมีโอกาสน้อยลงเมื่ออายุมากขึ้น และยังมียุ่่มากขึ้นยังมีโอกาสป่วยมาก และค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้นสัดส่วนรายจ่ายของครัวเรือนเพื่อสุขภาพของเด็กจะน้อยกว่า ร้อยละ 3.2 ของรายได้ครัวเรือน (ตารางที่ 7)

ข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ รายจ่ายครัวเรือนเพื่อสุขภาพที่คำนวณตามร้อยละของรายรับครัวเรือนมีอัตราถดถอยต่อรายได้ กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีรายได้มากขึ้นกลับมีสัดส่วนรายจ่ายเพื่อสุขภาพลดลง ต่างจากรายจ่ายของครัวเรือนเพื่อการศึกษา อาจเป็นเพราะรัฐมีบทบาทในการลงทุนเพื่อศึกษามากกว่าการลงทุนเพื่อสาธารณสุข เนื่องจากสัดส่วนการลงทุนของรัฐเพื่อสาธารณสุขเป็นเพียงร้อยละ 25-30 ของรายจ่ายด้านสาธารณสุขทั้งหมดเท่านั้น

ตารางที่ 7 รายจ่ายด้านการสาธารณสุขต่อรายได้ครัวเรือน การสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติปีพ.ศ. 2535

	ทั้งประเทศ	กรุงเทพฯ	กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้	เทศบาล	สุขาภิบาล	ชนบท
รายได้	84,744	191,412	82,872	63,060	54,300	76,596	108,704	86,238	59,052
รายจ่ายสุขภาพ	226.09	434.18	227.16	194.07	175.90	166.68	260.73	213.47	180.55
% ของรายได้	3.20	2.72	3.29	3.69	3.89	2.61	2.88	2.97	3.67

ตารางที่ 8 งบประมาณ (ล้านบาท) ด้านบริการสังคมเพื่อเด็กและเยาวชน

	ปีพ.ศ. 2535	ปีพ.ศ. 2536	ปีพ.ศ. 2537	ปีพ.ศ. 2538	ปีพ.ศ. 2539	ปีพ.ศ. 2540
ด้านบริการสังคม	37,607.753	48,201.650	71,394.260	84,801.10	117,705.100	152,001.800
สงเคราะห์เด็ก-เยาวชน	256.911	316.853	307.810	339.00	378.034	494.250
แผนงานพัฒนาเด็ก-เยาวชน	207.126	534.195	638.895	826.80	1,527.600	1,691.093
ร้อยละของบริการสังคม	1.230	1.770	1.330	1.37	1.620	1.440

การลงทุนด้านบริการสังคม

การลงทุนด้านบริการสังคมที่มาจากงบประมาณของรัฐ มีรายการย่อยดังต่อไปนี้

1. การสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ดำเนินการโดยกรมประชาสงเคราะห์
2. แผนงานพัฒนาเด็กและเยาวชน มีผู้ดำเนินการหลายฝ่าย ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) กรมการพัฒนาชุมชน และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

งบประมาณด้านบริการสังคมเพื่อเด็กและเยาวชนแต่ละปีรวมมูลค่าประมาณร้อยละ 1.2-1.8 ของงบประมาณบริการสังคมทั้งหมด ในปีพ.ศ. 2540 งบประมาณนี้มีมูลค่า 2,185.30 ล้านบาท หรือประมาณ 73 บาทต่อเด็ก/เยาวชน 1 คน (ตารางที่ 8)

การลงทุนเพื่อเด็กในด้านบริการสังคมที่มาจากภาคเอกชนมีแหล่งข้อมูลที่จะประเมินได้ 2 แหล่ง คือ การสำรวจองค์กรพัฒนาเอกชนไทยของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีพ.ศ. 2533 มีรายงานงบประมาณของหน่วยงานเอกชนต่างๆ ที่ทำงานพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นกิจกรรมหลักรวม 77 องค์กรเป็นเงินทั้งสิ้น 255 ล้านบาท ส่วนการสำรวจของกองนโยบายและแผนงานเยาวชน สยช. 2537 ทำเนียบหน่วยงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย 109 องค์กร มีขนาดของการลงทุนนี้เพียง 29

ล้านบาท องค์กรเหล่านี้มีการดำเนินกิจกรรมหลักในด้านบริการสังคม และบางส่วนเพื่อการศึกษา

เนื่องจากวิธีรายงานงบประมาณองค์กรเอกชนของสยช. ไม่ให้รายละเอียดที่ตึงนัก เพราะเมื่องบประมาณเกิน 5 แสนบาท จะระบุเพียงว่าเกิน 5 แสนบาทเท่านั้น อย่างไรก็ตาม งบประมาณที่สำรวจเมื่อปีพ.ศ. 2533 ก็ไม่ให้รายละเอียดว่าองค์กรใดที่รับงบประมาณหมวดองค์กรเอกชนจากรัฐ จึงไม่ทราบว่ามีเงินจำนวน 255 ล้านบาทนั้นนับเข้ากับรายจ่ายภาครัฐหรือไม่ อย่างไรก็ตาม รายจ่ายที่สูงถึง 100 ล้านบาทจากองค์กรเดียวมี 1 องค์กร และองค์กรที่มีรายจ่ายมากกว่า 10 ล้านแต่ไม่เกิน 100 ล้านบาทมี 4 องค์กร ดังนั้นสรุปให้รายจ่ายภาคบริการสังคมจากองค์กรเอกชนเป็นเงิน 255 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2540 เช่นกัน

รวมขนาดการลงทุนภาครัฐเพื่อเด็กในประเทศไทย

เมื่อรวมงบประมาณที่รัฐลงทุนเพื่อการศึกษา สาธารณสุข และบริการสังคมแก่เด็กและเยาวชน ตามที่แจกแจงรายละเอียดข้างต้น จะได้งบประมาณรวมในปีพ.ศ. 2540 เป็น 200,000 ล้านบาท หรือประมาณ 680 บาทต่อเด็ก/เยาวชน 1 คน หรือประมาณร้อยละ 3.9 ของ GDP (ตารางที่ 9) ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยเมื่อเทียบกับที่ Selowsky ประมาณการไว้เมื่อปีค.ศ. 1981 ว่าการลงทุนเพื่อพัฒนาการเด็กตั้งแต่เริ่มแรกควรเป็นประมาณร้อยละ 1.4-2.2

ตารางที่ 9 งบประมาณของรัฐด้านการลงทุนในเด็ก

	หน่วย: ล้านบาท	
	ปีพ.ศ. 2539	ปีพ.ศ. 2540
การศึกษา	158,219.80	198,931.90
สาธารณสุข	3,429.20	3,481.60
บริการสังคม	1,905.60	2,185.30
รวม	163,554.70	204,598.80
GDP	4,255,000	5,240,000
% ของ GDP	3.47	3.90

หมายเหตุ GDP เป็นการคาดการณ์จาก the Economist (1997)

ของ GNP

วิจารณ์

การประเมินที่นำเสนอข้างต้นนี้ ยังเป็นการประเมินที่หยาบ ไม่สามารถจำแนกการลงทุนที่ให้แกเด็กและเยาวชนอย่างเฉพาะเจาะจง และครอบคลุมทุกกิจกรรมได้อย่างแท้จริง ขนาดของการลงทุนในเด็กของประเทศไทยในการศึกษานี้มีสัดส่วนสูงมากในด้านการศึกษา เพราะงบประมาณด้านการศึกษามีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 20 ของงบประมาณประเทศซึ่งมากที่สุดเมื่อเทียบกับรายจ่ายด้านอื่นของรัฐ และกิจกรรมการศึกษายังเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นกับเด็กและเยาวชนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งต่างจากกิจกรรมอื่นๆ ที่เน้นกลุ่มเป้าหมายประชากรหลายกลุ่มอายุ แม้การศึกษานี้จะพบว่าการลงทุนด้านการศึกษาของประเทศไทยมีไม่น้อย แต่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติยังระบุว่า การลงทุนด้านการศึกษาของไทยน้อยกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สิงคโปร์ และมาเลเซีย ซึ่งลงทุนด้านการศึกษามากกว่าร้อยละ 4 ของ GDP (ซึ่งการลงทุนเฉพาะการศึกษาของประเทศไทยประมาณร้อยละ 3.8 ของ GDP ในปีพ.ศ. 2540) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจึงกำหนดเป้าหมายของแผนพัฒนาเด็ก ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ว่าประเทศไทยควรลงทุนด้านการศึกษาให้มากกว่าร้อยละ 4 ของ GDP การลงทุนด้วยจำนวนเม็ดเงินที่มากไม่ได้เป็นหลักประกันว่าจะเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีเสมอไป การลงทุนในด้านการศึกษาจากภาครัฐที่มีเม็ดเงินมากอาจรั่วไหลระหว่างทางจนเหลือเงินไม่มาก

นักเมื่อถึงตัวเด็ก จึงควรศึกษาถึงกระบวนการด้วยว่าการลงทุนดังกล่าวถึงกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ และมีประสิทธิภาพเพียงใด การศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของแต่ละแผนงานโครงการเพื่อคำนวณประสิทธิภาพของการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญในอนาคต

การศึกษาถึงผลตอบแทนกลับ (return) ของการศึกษาแต่ละระดับจะเป็นสิ่งสำคัญอันหนึ่งของการวางแผนเชิงนโยบายว่า รัฐควรลงทุนด้านการศึกษาในระดับใดเท่าไร หรือจะให้ครัวเรือนเป็นผู้ลงทุนแทนรัฐ เช่น หากการศึกษาขั้นประถมศึกษาให้ผลตอบแทนแก่สังคมมากกว่าผลตอบแทนส่วนบุคคล ขณะที่การศึกษาระดับมหาวิทยาลัยให้ผลตอบแทนน้อยกว่าผลตอบแทนที่ให้แกส่วนบุคคล ข้อมูลเช่นนี้จะเป็แนวทางว่ารัฐควรจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้ทั่วถึง และให้การลงทุนในระดับอุดมศึกษามีส่วนที่มาจากเอกชนมากขึ้น เพราะนอกจากจะมีต้นทุนต่อรายสูงแล้ว ผลประโยชน์ที่ได้ยังเกิดกับส่วนบุคคลมากกว่าส่วนรวม

รายจ่ายจากครัวเรือนด้านการศึกษาและสาธารณสุขเมื่อเทียบกับระดับรายได้มีข้อน่าสังเกตว่ามีความต่างกันคือ รายจ่ายด้านการศึกษาแสดงทิศทางว่าเป็นอัตราก้าวหน้าต่อรายได้ครัวเรือน นั่นคือ ครัวเรือนที่มีรายได้โดยเฉลี่ยสูง เช่น ครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร จะมีรายจ่ายครัวเรือนเพื่อการศึกษาสูงด้วย ขณะที่รายจ่ายด้านสาธารณสุขแสดงทิศทางว่าเป็นอัตราถดถอยต่อรายได้ คือครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ เช่น ครัวเรือนในเขตชนบท กลับมีรายจ่าย (ร้อยละ) ต่อรายรับครัวเรือนสูงกว่าครัวเรือนที่มีรายได้สูง คือครัวเรือนในเขตเทศบาล หากข้อมูลส่วนนี้มีความแม่นยำตรงต่อการลงทุนในเด็กก็จะสามารถสะท้อนนโยบายของรัฐว่ารัฐให้ความสำคัญด้านสาธารณสุขต่อเด็กน้อยกว่าความเป็นธรรมทางการศึกษา จึงเป็นข้อเสนอแนะว่า การศึกษาเรื่องการลงทุนในเด็ก ควรให้มีความชัดเจนถึงขั้นเป็นนโยบายของรัฐต่อไปในอนาคต

การลงทุนในเด็กด้านสาธารณสุขจากภาครัฐที่นำเสนอมีเพียงร้อยละ 1.7 ของการลงทุนในเด็กจากภาครัฐทั้งหมด นับเป็นขนาดที่น้อยกว่าความเป็นจริงอย่างมาก สาเหตุประการหนึ่งเพราะไม่ได้คิดรวมงบประมาณการรักษา

พยาบาลเด็กส่วนที่ไม่ได้รับการสงเคราะห์ของภาครัฐ ซึ่งเป็นงบประมาณจำนวนมากว่างบประมาณส่งเสริมป้องกันหลายเท่า ทั้งนี้เพราะงบประมาณรักษาพยาบาลเป็นส่วนที่ใช้กับประชากรทุกกลุ่มอายุ ยังไม่มีตัวเลขชัดเจนพอที่จะประมาณการ รวมทั้งไม่มีตัวเลขประมาณว่าเด็กหรือยลละเท่าไรที่ต้องรับการสงเคราะห์จากรัฐ

การศึกษาเรื่องการลงทุนในเด็กเรื่องนี้จึงเป็นแนวคิดเพื่อการศึกษาที่ละเอียดและแม่นยำต่อไปในอนาคต มากกว่าที่จะเป็นเอกสารอ้างอิงว่าไทยลงทุนเพื่อเด็กในปีพ.ศ. 2540 เป็นจำนวนเท่าไร

เอกสารอ้างอิง

1. High/Scope Educational Research Foundation. (1995) *Monographs No.8, No.9, adapted from Robert Myers : a program guide*. Inter-American Development Bank, Washington DC.
2. Martorell, R. (1996) *Undernutrition in young children and its consequences on behavioural development, work capacity and reproductive health*. A paper presented at Early Child Development: investing in the future conference. Atlanta, Georgia, April 8-9.
3. Schweinhart, L.J., et al. (1993) *Significant benefits: the High/scope Perry Preschool Study through Age 27*. High/Scope Press, Ypsilanti.
4. Selowsky, M. (1981) Nutrition, health and education: the economic significant of complementarities at early age. *Journal of Developmental Economics*. 9(3), 331-346.
5. Weikart, D.P. (1996) *Impact of early education on school performance and productivity*. A paper presented at Early Child Development: investing in the future conference. Atlanta, Georgia, April 8-9, 1996.
6. Young, M.E. (1995) *Integrated early child development: challenges and opportunities*. World Bank, Washington DC.